ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)
της 9ης Οκτωβρίου 1997 *

Στην υπόθεση C-163/95,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του House of Lords προς το Δικαστήριο, δυνάμει του πρωτοκόλλου της 3ης Ιουνίου 1971, για την ερμηνεία από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της Συμβάσεως της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Elsbeth Freifrau von Horn

και

Kevin Cinnamond,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 21 της προπαρατεθείσας Συμβάσεως της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 (ΟJ 1978, L 304, σ. 36), όπως τροποποιήθηκε με τη Σύμβαση της 9ης Οκτωβρίου 1978 για την Προσχώρηση του Βασιλείου της Δανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας (ΟJ 1978, L 304, σ. 1 και — τροποποιημένο κείμενο — σ. 77), με τη Σύμβαση της 25ης Οκτωβρίου 1982 για την Προσχώρηση της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΕΕ 1982, L 388, σ. 1) και με τη Σύμβαση της 26ης Μαΐου 1989 για την Προσχώρηση του Βασιλείου της Ισπανίας και της Πορτογαλικής Δημοκρατίας (ΕΕ 1989, L 285, σ. 1), καθώς και του άρθρου 29 της εν λόγω Συμβάσεως της 26ης Μαΐου 1989,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους H. Ragnemalm, πρόεδρο τμήματος, G. F. Mancini (εισηγητή), P. J. G. Kapteyn, J. L. Murray και G. Hirsch, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: F. G. Jacobs
γραμματέας: D. Louterman-Hubeau, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η von Horn, εκπροσωπούμενη από τους Forsyte, Saunders και Kerman, solicitors,

— ο Cinnamond, εκπροσωπούμενος από τους Nicholas Forwood, QC, και Peter Brunner, barrister, κατ' εντολήν του David Henshall, solicitor,

— η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από την Lindsey Nicoll, του Treasury Solicitor's Department, επικουρούμενη από τον David Lloyd Jones, barrister,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον Nicholas Khan, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις που ανέπτυξαν προφορικώς ο Cinnamond, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου και η Επιτροπή, κατά τη συνεδρίαση της 24ης Απριλίου 1996,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 14ης Μαΐου 1996,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με διάταξη της 25ης Μαΐου 1995, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 29 Μαΐου 1995, το House of Lords υπέβαλε, δυνάμει του πρωτοκόλλου της 3ης Ιουνίου 1971, για την ερμηνεία από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της Συμβάσεως της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, δύο προδικαστικά ερωτήματα σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 21 της προπαρατεθείσας Συμβάσεως της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 (OJ 1978, L 304, σ. 36, στο εξής: Σύμβαση των Βρυξελλών), όπως τροποποιήθηκε με τη Σύμβαση της 9ης Οκτωβρίου 1978 για την Προσχώρηση του Βασιλείου της Δανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας (OJ 1978, L 304, σ. 1 και — τροποποιημένο κείμενο — σ. 77), με τη Σύμβαση της 25ης Οκτωβρίου 1982 για την Προσχώρηση της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΕΕ 1982, L 388, σ. 1) και με τη Σύμβαση της 26ης Μαΐου 1989 για την Προσχώρηση του Βασιλείου της Ισπανίας και της Πορτογαλικής Δημοκρατίας (ΕΕ 1989, L 285, σ. 1, στο εξής: Σύμβαση του Σαν Σεμπαστιάν), καθώς και του άρθρου 29 της Συμβάσεως του Σαν Σεμπαστιάν.

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της von Horn, κατοίκου Πορτογαλίας, και του Cinnamond, κατοίκου Ηνωμένου Βασιλείου, σχετικά με την καταβολή ποσού που η πρώτη απαιτεί από τον δεύτερο και που αντιπροσωπεύει το τίμημα της πωλήσεως σε εταιρία του Γιβραλτάρ εταιρικών μεριδίων μιας εταιρίας κατασκευής και πωλήσεων ακινήτων.

3 Στις 27 Αυγούστου 1991 ο Cinnamond άσκησε αγωγή κατά της von Horn ενώπιον του Tribunal de Circulo de Portimão (Πορτογαλία), ζητώντας να αναγνωριστεί ότι δεν της οφείλει το ποσό των 600 000 λιρών στερλινών (UK£) ή ισοδύναμο ποσό σε πορτογαλικά εσκούδος. Στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής, η von Horn ζήτησε, ανταγωγικώς, να αναγνωριστεί ότι ο Cinnamond της οφείλει το ποσό των 600 000 UK£ και να εκδοθεί σχετική διαταγή πληρωμής.

4 Στις 9 Νοεμβρίου 1992 η von Horn κατέθεσε ενώπιον του High Court of Justice αγωγή, αντίγραφο της οποίας επιδόθηκε στον Cinnamond στις 18 Νοεμβρίου 1992, ζητώντας να της καταβληθεί το ποσό των 600 000 UK£ ως υπόλοιπο από την πώληση εταιρικών μεριδίων ή, επικουρικώς, ως αποζημίωση. Στις 27 Νοεμβρίου 1992 ο Cinnamond έθεσε ζήτημα ελλείψεως διεθνούς δικαιοδοσίας του εν λόγω δικαστηρίου. Στις 5 Μαρτίου 1993 διατάχθηκε η αναστολή της σχετικής διαδικασίας. Στις 21 Απριλίου 1993 ένας δικαστής του High Court δέχθηκε την ασκηθείσα από την von Horn κατ' αυτής της αποφάσεως περί αναστολής έφεση. Ο Cinnamond άσκησε κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του Court of Appeal έφεση η οποία κατέληξε στην απόφαση της 25ης Φεβρουαρίου 1994. Στις 19 Ιουλίου 1994 το House of Lords επέτρεψε στον Cinnamond να ασκήσει αναίρεση ενώπιόν του.

5 Κρίνοντας ότι η διαφορά έθετε προβλήματα ερμηνείας των Συμβάσεων των Βρυξελλών και του Σαν Σεμπαστιάν, το House of Lords ανέστειλε την ενώπιόν του διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«Στην περίπτωση που:

α) εκκρεμούν αγωγές με το ίδιο αντικείμενο και την ίδια αιτία μεταξύ των ιδίων διαδίκων εντός δύο διαφορετικών συμβαλλομένων κρατών·

β) η εξ αυτών πρώτη χρονικώς αγωγή ασκήθηκε εντός του συμβαλλομένου κράτους Α πριν από την έναρξη της ισχύος στο κράτος αυτό της Συμβάσεως των Βρυξελλών και/ή οποιασδήποτε εφαρμοστέας συμβάσεως προσχωρήσεως στη Σύμβαση αυτή·

γ) η δεύτερη αγωγή ασκήθηκε εντός του συμβαλλομένου κράτους Β σύμφωνα με το άρθρο 2 της Συμβάσεως των Βρυξελλών μετά την έναρξη της ισχύος της Συμβάσεως των Βρυξελλών και/ή οποιασδήποτε εφαρμοστέας συμβάσεως προσχωρήσεως στη Σύμβαση αυτή τόσο στο κράτος Α όσο και στο κράτος Β·

και ενόψει του άρθρου 29, παράγραφος 1, της Συμβάσεως του Σαν Σεμπαστιάν και των αντιστοίχων άρθρων κάθε άλλης εφαρμοστέας συμβάσεως προσχωρήσεως στη Σύμβαση αυτή, καθώς και του άρθρου 21 της Συμβάσεως των Βρυξελλών (όπως αυτή έχει τροποποιηθεί):

1) Προβλέπει η Σύμβαση των Βρυξελλών (όπως αυτή έχει τροποποιηθεί) και/ή οποιαδήποτε άλλη σύμβαση προσχωρήσεως στη Σύμβαση αυτή κανόνες, και, αν ναι, ποιοι είναι οι κανόνες αυτοί, ως προς το αν η δίκη στο κράτος Β μπορεί ή πρέπει να ανασταλεί, ή το δικαστήριο να διαπιστώσει την έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας του, λόγω της εκκρεμούς στο κράτος Α δίκης;

Και ειδικότερα:

2) Έχει το δεύτερο επιληφθέν δικαστήριο την υποχρέωση ή τη δυνατότητα, προκειμένου να αποφασίσει αν θα διαπιστώσει ή όχι την έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας του επί της διαφοράς που του έχει υποβληθεί ή αν θα αναστείλει τη διαδικασία, να προβεί στην εξέταση της βάσεως δυνάμει της οποίας το πρώτο επιληφθέν δικαστήριο διαπίστωσε την ύπαρξη διεθνούς δικαιοδοσίας του, και, αν ναι, σε τι συνίσταται η εξέταση αυτή;»

6 Προκειμένου να δοθεί απάντηση στα ερωτήματα αυτά, που πρέπει να εξεταστούν μαζί, έχει σημασία να υπομνηστεί, προεισαγωγικώς, ότι, σύμφωνα με το άρθρο 21 της Συμβάσεως των Βρυξελλών, όπως έχει τούτο τροποποιηθεί με το άρθρο 8 της Συμβάσεως του Σαν Σεμπαστιάν:

«Αν έχουν ασκηθεί αγωγές με το ίδιο αντικείμενο και την ίδια αιτία μεταξύ των ίδιων διαδίκων ενώπιον δικαστηρίων διαφόρων συμβαλλομένων κρατών, κάθε δικαστήριο εκτός εκείνου που έχει πρώτο επιληφθεί αναστέλλει αυτεπάγγελτα τη διαδικασία του μέχρι να διαπιστωθεί η διεθνής δικαιοδοσία του δικαστηρίου που επελήφθη πρώτο.

Όταν διαπιστωθεί η διεθνής δικαιοδοσία του πρώτου επιληφθέντος δικαστηρίου, κάθε άλλο επιληφθέν δικαστήριο οφείλει να διαπιστώσει την έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας υπέρ αυτού του δικαστηρίου.»

7 Το άρθρο 29 της Συμβάσεως του Σαν Σεμπαστιάν έχει ως εξής:

«1. Η Σύμβαση του 1968 και το πρωτόκολλο του 1971, όπως τροποποιούνται από τη Σύμβαση του 1978, τη Σύμβαση του 1982 και την παρούσα Σύμβαση, εφαρμόζονται μόνο στις αγωγές που ασκούνται, καθώς και στα δημόσια έγγραφα που εκδίδονται μετά την έναρξη ισχύος της παρούσας Συμβάσεως στο κράτος προελεύσεως και όταν ζητείται η αναγνώριση ή η εκτέλεση αποφάσεως ή δημόσιου εγγράφου, στο κράτος αναγνωρίσεως ή εκτελέσεως.

2. Στις σχέσεις πάντως μεταξύ του κράτους προελεύσεως και του κράτους αναγνωρίσεως ή εκτελέσεως, οι αποφάσεις που εκδίδονται μετά την έναρξη ισχύος της παρούσας Συμβάσεως επί αγωγών που έχουν ασκηθεί πριν από την ημερομηνία αυτή, αναγνωρίζονται και εκτελούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του τίτλου ΙΙΙ της Συμβάσεως του 1968, όπως τροποποείται από τη Σύμβαση του 1978, τη Σύμβαση του 1982, και την παρούσα Σύμβαση, αν η διεθνής δικαιοδοσία έχει θεμελιωθεί σε κανόνες σύμφωνους προς τις διατάξεις του τίτλου ΙΙ της Συμβάσεως του 1968, όπως τροποποιήθηκε, ή με τις διατάξεις συμβάσεως η οποία κατά το χρόνο ασκήσεως της αγωγής ίσχυε μεταξύ του κράτους προελεύσεως και του κράτους αναγνωρίσεως ή εκτελέσεως.»

8 Σύμφωνα με το άρθρο της 32, παράγραφος 2, η Σύμβαση του Σαν Σεμπαστιάν παράγει αποτελέσματα μεταξύ της Πορτογαλίας και του Ηνωμένου Βασιλείου την πρώτη ημέρα του τρίτου μήνα μετά την κατάθεση του εγγράφου της επικυρώσεως, δηλαδή την 1η Ιουλίου 1992.

9 Κατά συνέπεια, ο κανόνας που διέπει τη διαχρονική εφαρμογή του άρθρου 21 της Συμβάσεως των Βρυξελλών είναι αυτός του άρθρου 29, παράγραφος 1, της Συμβάσεως του Σαν Σεμπαστιάν. Όμως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η διάταξη αυτή δεν επιτρέπει να καθοριστεί με βεβαιότητα αν οι κανόνες του άρθρου 21 της Συμβάσεως των Βρυξελλών για τις περιπτώσεις εκκρεμοδικίας εφαρμόζονται στην περίπτωση όπου η πρώτη δίκη άρχισε εντός συμβαλλομένου κράτους πριν από την ημερομηνία θέσεως σε ισχύ της Συμβάσεως του Σαν Σεμπαστιάν, ενώ η δεύτερη δίκη άρχισε εντός άλλου συμβαλλομένου

κράτους μετά την ημερομηνία αυτή ή πρέπει και οι δύο δίκες να έχουν αρχίσει μετά τη θέση σε ισχύ της Συμβάσεως του Σαν Σεμπαστιάν.

10 Αφενός, μολονότι το άρθρο 21 περιλαμβάνεται, στον τίτλο ΙΙ της Συμβάσεως των Βρυξελλών, μεταξύ των κανόνων που προσδιορίζουν τη διεθνή δικαιοδοσία του επιληφθέντος δικαστηρίου, το εν λόγω άρθρο επιτάσσει το δικαστήριο αυτό να αναστείλει τη διαδικασία και, ενδεχομένως, να διαπιστώσει την έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας του, λόγω του ότι έχει αρχίσει δίκη ενώπιον δικαστηρίου άλλου συμβαλλομένου κράτους. Επομένως, σε αντίθεση με άλλους δικονομικούς κανόνες, ο εν λόγω κανόνας συνεπάγεται κατ' ανάγκη, ότι λαμβάνεται υπόψη και άλλη αγωγή που είναι δυνατόν να έχει ασκηθεί πριν ή μετά τη θέση σε ισχύ της Συμβάσεως.

11 Όμως, όταν το άρθρο 29, παράγραφος 1, της Συμβάσεως του Σαν Σεμπαστιάν ορίζει ότι η Σύμβαση των Βρυξελλών εφαρμόζεται στις αγωγές που ασκούνται μετά την έναρξη ισχύος της, ουδόλως διευκρινίζει αν, όσον αφορά τη μνημονευόμενη στο άρθρο 21 της τελευταίας Συμβάσεως περίπτωση όπου έχουν ασκηθεί περισσότερες της μιας αγωγές ενώπιον δικαστηρίων διαφόρων συμβαλλομένων κρατών, είναι ανάγκη όλες οι δίκες να έχουν αρχίσει μετά την ημερομηνία θέσεως σε ισχύ ή αρκεί τούτο να συμβαίνει όσον αφορά την αγωγή που εκκρεμεί ενώπιον του τελευταίου επιληφθέντος δικαστηρίου.

12 Είναι αληθές ότι, ως έχει το κείμενό του στις περισσότερες γλώσσες, το άρθρο 21 της Συμβάσεως των Βρυξελλών κάνει αναφορά στην άσκηση των αγωγών και, επομένως, φαίνεται να υποδηλώνεται ότι το άρθρο 29, παράγραφος 1, της Συμβάσεως του Σαν Σεμπαστιάν πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι προβλέπει την εφαρμογή του εν λόγω άρθρου 21 μόνον εφόσον οι ημερομηνίες ασκήσεως όλων των αγωγών είναι μεταγενέστερες της θέσεως σε ισχύ της Συμβάσεως. Ωστόσο, το γερμανικό κείμενο [werden (...) anhängig gemacht] και το ολλανδικό (aanhanging zijn) αναφέρεται στην κατάσταση όπου η δίκη είναι εκκρεμής, οπότε τα εν λόγω κείμενα επιτρέπουν να θεωρηθεί ότι, δυνάμει του άρθρου 29, παράγραφος 1, ο κανόνας του άρθρου 21 εφαρμόζεται εφόσον η κατάσταση αυτή διαπιστώνεται από το δεύτερο επιληφθέν δικαστήριο μετά τη θέση σε ισχύ της Συμβάσεως του Σαν Σεμπαστιάν.

13 Αφετέρου, οι δύο μνημονευόμενες στη σκέψη 9 της παρούσας αποφάσεως ερμηνείες μπορούν επίσης να οδηγήσουν σε αποτελέσματα ήκιστα ικανοποιητικά και αντίθετα προς τους σκοπούς της Συμβάσεως των Βρυξελλών, όπως αυτοί απορρέουν από το προοίμιό της και συνίστανται, ειδικότερα, στη διευκόλυνση της αμοιβαίας αναγνωρίσεως και εκτελέσεως των δικαστικών απο-

φάσεων, καθώς και στην επίρρωση της έννομης προστασίας των εγκατεστημένων στην Κοινότητα προσώπων. Όσον αφορά, ειδικότερα, το άρθρο 21, το Δικαστήριο έχει επανειλημμένως επισημάνει ότι τούτο περιλαμβάνεται, μαζί με το άρθρο 22 που αφορά τη συνάφεια, στο τμήμα 8 του τίτλου ΙΙ της Συμβάσεως των Βρυξελλών, τμήμα το οποίο σκοπεί, χάριν της ορθής απονομής της δικαιοσύνης εντός της Κοινότητας, στην αποφυγή παραλλήλων δικών ενώπιον δικαστηρίων διαφορετικών συμβαλλομένων κρατών και εκδόσεως αντιφατικών αποφάσεων που θα μπορούσαν να προκύψουν από αυτές. Έτσι, η ρύθμιση αυτή αποβλέπει στον εξαρχής αποκλεισμό, κατά το μέτρο του δυνατού, μιας καταστάσεως όπως αυτή του άρθρου 27, τρίτο εδάφιο, δηλαδή της μη αναγνωρίσεως μιας αποφάσεως λόγω του ασυμβιβάστου της με απόφαση που έχει εκδοθεί μεταξύ των ιδίων διαδίκων στο κράτος αναγνωρίσεως ή εκτελέσεως (βλ. τις αποφάσεις της 8ης Δεκεμβρίου 1987, 144/86, Gubisch Maschinenfabrik, Συλλογή 1987, σ. 4861, σκέψη 8, και της 27ης Ιουνίου 1991, C-351/89, Overseas Union Insurance κ.λπ., Συλλογή 1991, σ. I-3317, σκέψη 16).

14 Όμως, η άποψη κατά την οποία το άρθρο 21 τυγχάνει εφαρμογής εφόσον η δεύτερη αγωγή έχει ασκηθεί μετά την ημερομηνία θέσεως σε ισχύ της Συμβάσεως του Σαν Σεμπαστιάν, και τούτο έστω και αν η πρώτη αγωγή ασκήθηκε πριν από την ημερομηνία αυτή, θα μπορούσε να καταστήσει αδύνατη την έκδοση αποφάσεως μεταξύ των διαδίκων δυνάμενης να εκτελεστεί στο συμβαλλόμενο κράτος εντός του οποίου εκδικάζεται η δεύτερη αγωγή. Πράγματι, το δεύτερο επιληφθέν δικαστήριο θα έπρεπε να αναστείλει τη διαδικασία και, ενδεχομένως, να διαπιστώσει την έλλειψη της διεθνούς του δικαιοδοσίας λόγω της υπάρξεως ετέρας δίκης ενώπιον δικαστηρίου άλλου συμβαλλομένου κράτους, και τούτο έστω και αν η αναγνώριση και η εκτέλεση της αποφάσεως που θα εκδιδόταν στο πλαίσιο αυτής της δεύτερης δίκης θα μπορούσαν να αποδειχθούν αδύνατες εντός του κράτους αναγνωρίσεως ή εκτελέσεως. Τούτο θα συνέβαινε ιδίως, δυνάμει του άρθρου 29, παράγραφος 2, της Συμβάσεως του Σαν Σεμπαστιάν, αν η διεθνής δικαιοδοσία του δικαστηρίου του συμβαλλομένου κράτους προελεύσεως στηριζόταν σε κανόνες μη σύμφωνους προς τον τίτλο ΙΙ της Συμβάσεως των Βρυξελλών ή προς τις διατάξεις συμβάσεως που ίσχυε μεταξύ του κράτους προελεύσεως και του κράτους αναγνωρίσεως ή εκτελέσεως όταν είχε ασκηθεί η αγωγή.

15 Αντιστρόφως, η αντίθετη άποψη, σύμφωνα με την οποία το άρθρο 21 τυγχάνει εφαρμογής μόνον αν αμφότερες οι αγωγές έχουν ασκηθεί μετά τη θέση σε ισχύ της Συμβάσεως του Σαν Σεμπαστιάν, θα κατέληγε στο να συνεχίζονται εντός των δύο συμβαλλομένων κρατών οι δύο δίκες, ενδεχομένως μέχρι την έκδοση δύο διαφορετικών αποφάσεων. Σε περίπτωση που οι αποφάσεις

αυτές θα ήσαν ασυμβίβαστες μεταξύ τους, καμιά από αυτές δεν θα μπορούσε να αναγνωριστεί, σύμφωνα με τον κανόνα του άρθρου 27, τρίτη περίπτωση, της Συμβάσεως των Βρυξελλών, στο έτερο κράτος.

16 Υπό τις συνθήκες αυτές, προκύπτει ότι είναι ανάγκη το άρθρο 29, παράγραφος 1, της Συμβάσεως του Σαν Σεμπαστιάν να ερμηνευθεί υπό το φως του συστήματος και των σκοπών αυτής της Συμβάσεως καθώς και της Συμβάσεως των Βρυξελλών.

17 Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτή μια ερμηνεία της διατάξεως αυτής η οποία συντελεί στην επίρρωση της έννομης προστασίας των εγκατεστημένων στην Κοινότητα προσώπων και διευκολύνει την αναγνώριση και την εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων, περιορίζοντας, ιδίως, τον κίνδυνο εκδόσεως ασυμβιβάστων μεταξύ τους αποφάσεων, πράγμα που δικαιολογεί άρνηση αναγνωρίσεως και εκτελέσεως σύμφωνα με τα άρθρα 27, περίπτωση 3, και 34, δεύτερο εδάφιο, της Συμβάσεως των Βρυξελλών (βλ. απόφαση της 11ης Ιανουαρίου 1990, C-220/88, Dumez France και Tracoba, Συλλογή 1990, σ. I-49, σκέψη 18, και την προπαρατεθείσα απόφαση Overseas Union Insurance κ.λπ., σκέψη 15).

18 Σύμφωνα με το άρθρο 29, παράγραφος 2, της Συμβάσεως του Σαν Σεμπαστιάν, οι αποφάσεις εκδιδόμενες εντός συμβαλλομένου κράτους μετά την έναρξη ισχύος της Συμβάσεως αυτής επί αγωγών που έχουν ασκηθεί πριν από την ημερομηνία αυτή αναγνωρίζονται και εκτελούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του τίτλου III της Συμβάσεως των Βρυξελλών, αν η διεθνής δικαιοδοσία έχει θεμελιωθεί σε κανόνες σύμφωνους προς τις διατάξεις του τίτλου II της ίδιας Συμβάσεως ή προς τις διατάξεις συμβάσεως η οποία, κατά τον χρόνο ασκήσεως της αγωγής, ίσχυε μεταξύ του κράτους προελεύσεως και του κράτους αναγνωρίσεως ή εκτελέσεως.

19 Επομένως, σε παρόμοια περίπτωση, το δεύτερο επιληφθέν δικαστήριο πρέπει να αναστείλει, σύμφωνα με το άρθρο 21, αυτεπαγγέλτως τη διαδικασία έως ότου διαπιστωθεί η διεθνής δικαιοδοσία του πρώτου επιληφθέντος δικαστηρίου και, όταν διαπιστωθεί τούτο, να αναγνωρίσει, υπέρ του πρώτου δικαστηρίου, την έλλειψη δικής του δικαιοδοσίας. Κατ' αυτόν τον τρόπο, αποφεύγεται η έκδοση παραλλήλων και εν δυνάμει αντιφατικών αποφάσεων δυναμένων να εμποδίσουν την αμοιβαία αναγνώριση και εκτέλεση.

20 Αντιθέτως, στην περίπτωση όπου η διεθνής δικαιοδοσία του πρώτου επιληφθέντος δικαστηρίου θα στηριζόταν σε κανόνες μη σύμφωνους προς τις διατάξεις του τίτλου ΙΙ της Συμβάσεως των Βρυξελλών ή άλλης συμβάσεως που ίσχυε μεταξύ του κράτους προελεύσεως και του κράτους αναγνωρίσεως και εκτελέσεως όταν ασκήθηκε η αγωγή, η απόφασή του δεν θα μπορούσε να αναγνωριστεί εντός του συμβαλλομένου κράτους του δεύτερου επιληφθέντος δικαστηρίου.

21 Σε μια τέτοια περίπτωση, το δεύτερο επιληφθέν δικαστήριο οφείλει να αποφύγει να εφαρμόσει το άρθρο 21 και να συνεχίσει την ενώπιον αυτού διαδικασία. Κατ' αυτόν τον τρόπο, θα καταστεί δυνατό να εκδοθεί απόφαση εντός του συμβαλλομένου κράτους του δεύτερου επιληφθέντος δικαστηρίου, κράτους εντός του οποίου η απόφαση του πρώτου επιληφθέντος δικαστηρίου δεν θα μπορεί ούτε να αναγνωριστεί ούτε να εκτελεστεί. Εξάλλου, η απόφαση του δεύτερου επιληφθέντος δικαστηρίου θα μπορεί να αναγνωριστεί και να εκτελεστεί εντός του συμβαλλομένου κράτους του πρώτου επιληφθέντος δικαστηρίου, υπό την προϋπόθεση βέβαια ότι δεν θα είναι ασυμβίβαστη με απόφαση εκδοθείσα εντός αυτού του κράτους μεταξύ των ιδίων διαδίκων.

22 Πρέπει ακόμη να διευκρινιστεί ότι, εάν το πρώτο επιληφθέν δικαστήριο δεν έχει εισέτι αποφανθεί επί της δικής του διεθνούς δικαιοδοσίας, στο δεύτερο επιληφθέν δικαστήριο εναπόκειται η εφαρμογή, προσωρινώς, του άρθρου 21 της Συμβάσεως των Βρυξελλών και η αναστολή της διαδικασίας, ενώ εξυπακούεται ότι η ενώπιον αυτού δίκη μπορεί, κατόπιν, να συνεχιστεί αν το πρώτο επιληφθέν δικαστήριο διαπιστώσει την έλλειψη διεθνούς του δικαιοδοσίας ή αν ο κανόνας επί του οποίου στήριξε τη διεθνή του δικαιοδοσία δεν είναι σύμφωνος προς τις διατάξεις του τίτλου ΙΙ της Συμβάσεως των Βρυξελλών ή άλλης συμβάσεως που ίσχυε μεταξύ του κράτους προελεύσεως και του κράτους αναγνωρίσεως ή εκτελέσεως όταν ασκήθηκε η αγωγή.

23 Είναι αληθές ότι αυτή η ερμηνεία ωθεί το δικαστήριο συμβαλλομένου κράτους στον έλεγχο της δικαιοδοσίας του δικαστηρίου άλλου συμβαλλομένου κράτους, και τούτο πέραν των περιπτώσεων που ρητώς μνημονεύονται στα άρθρα 28 και 34, δεύτερο εδάφιο, της Συμβάσεως των Βρυξελλών, ενώ, όπως το Δικαστήριο έχει αποφανθεί στη σκέψη 24 της προπαρατεθείσας αποφάσεως Overseas Union Insurance κ.λπ., η Σύμβαση αυτή δεν επιτρέπει, εκτός αυτών των περιορισμένων εξαιρέσεων, τέτοιον έλεγχο. Εντούτοις, φαίνεται ότι παρέκκλιση από την αρχή αυτή δικαιολογείται στην περίπτωση που μνημονεύει το αιτούν δικαστήριο.

24 Κατ' αρχάς, δυνάμει της μεταβατικής διατάξεως του άρθρου 29, παράγραφος 2, της Συμβάσεως του Σαν Σεμπαστιάν, η εφαρμογή των κανόνων της Συμβάσεως σχετικά με την αναγνώριση και την εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων εξαρτάται ακριβώς από την ύπαρξη διεθνούς δικαιοδοσίας του πρώτου επιληφθέντος δικαστηρίου.

25 Στη συνέχεια, το δεύτερο επιληφθέν δικαστήριο πρέπει να αρκεστεί στο να διαπιστώσει αν η διεθνής δικαιοδοσία του πρώτου επιληφθέντος δικαστηρίου είναι σύμφωνη προς τους κανόνες της Συμβάσεως των Βρυξελλών ή συμβάσεως που έχει συναφθεί μεταξύ των δύο οικείων κρατών, κανόνες που είναι κοινοί για τα δικαστήρια και μπορούν να ερμηνευθούν και να εφαρμοστούν με το ίδιο κύρος από το καθένα από αυτά (βλ. την προπαρατεθείσα απόφαση Overseas Union Insurance κ.λπ., σκέψη 23). Στην ειδική περίπτωση όπου η διεθνής δικαιοδοσία του πρώτου επιληφθέντος δικαστηρίου απορρέει, σύμφωνα με το άρθρο 4 της Συμβάσεως των Βρυξελλών, από το δίκαιο του κράτους του δικαστηρίου αυτού, το οποίο μπορεί αναμφισβήτητα να αποφανθεί καλύτερα παντός άλλου σχετικά με τη δική του διεθνή δικαιοδοσία, το δεύτερο επιληφθέν δικαστήριο πρέπει να περιοριστεί στον έλεγχο του αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής της διατάξεως αυτής, δηλαδή αν ο ενάγων έχει την κατοικία του στο έδαφος συμβαλλομένου κράτους και ο εναγόμενος δεν έχει κατοικία στο έδαφος τέτοιου κράτους. Επομένως, το δεύτερο επιληφθέν δικαστήριο δεν θα πρέπει, σε καμία περίπτωση, να εκτιμήσει τη διεθνή δικαιοδοσία του πρώτου επιληφθέντος δικαστηρίου υπό το φως του δικαίου του κράτους του τελευταίου αυτού δικαστηρίου.

26 Τέλος, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι το ανωτέρω περιγραφέν καθεστώς εφαρμόζεται μόνο μεταβατικώς, για την υπερκέραση των δυσχερειών που απορρέουν από τη θέση σε ισχύ της Συμβάσεως των Βρυξελλών και για όσο χρόνο αγωγές που έχουν ασκηθεί πριν από αυτή τη θέση σε ισχύ θα εξακολουθούν να εκκρεμούν εντός συμβαλλομένου κράτους. Ως εκ τούτου, οι παρεκκλίσεις από την αρχή για την οποία γίνεται λόγος στη σκέψη 23 της παρούσας αποφάσεως δεν θα είναι διαρκούς χαρακτήρα.

27 Κατά συνέπεια, στα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 29, παράγραφος 1, της Συμβάσεως του Σαν Σεμπαστιάν πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, όταν εντός δύο συμβαλλομένων κρατών έχουν ασκηθεί αγωγές μεταξύ των ιδίων διαδίκων με το ίδιο αντικείμενο και την ίδια αιτία, από τις οποίες η πρώτη ασκήθηκε πριν από την ημερομηνία θέσεως σε ισχύ της Συμβάσεως των Βρυξελλών μεταξύ αυτών των κρατών και η δεύτερη μετά την ημερομηνία αυτή, το δεύτερο επιληφθέν

δικαστήριο οφείλει να εφαρμόσει το άρθρο 21 της Συμβάσεως των Βρυξελλών, αν το πρώτο επιληφθέν δικαστήριο έχει διαπιστώσει την ύπαρξη διεθνούς δικαιοδοσίας του βάσει κανόνα συμφώνου προς τις διατάξεις του τίτλου ΙΙ της ιδίας Συμβάσεως ή προς τις διατάξεις που προβλέπονται από σύμβαση που ίσχυε μεταξύ των δύο οικείων κρατών όταν ασκήθηκε η αγωγή και, προσωρινώς, αν το πρώτο επιληφθέν δικαστήριο δεν έχει εισέτι αποφανθεί επί της δικής του διεθνούς δικαιοδοσίας. Αντιθέτως, το δεύτερο επιληφθέν δικαστήριο δεν πρέπει να εφαρμόσει το άρθρο 21 της Συμβάσεως των Βρυξελλών αν το πρώτο επιληφθέν δικαστήριο έχει διαπιστώσει την ύπαρξη διεθνούς δικαιοδοσίας του βάσει κανόνα μη συμφώνου προς τις διατάξεις του τίτλου ΙΙ της ιδίας Συμβάσεως ή προς τις διατάξεις που προβλέπει σύμβαση που ίσχυε μεταξύ αυτών των δύο κρατών όταν ασκήθηκε η αγωγή.

Επί των δικαστικών εξόδων

28 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με διάταξη της 6ης Απριλίου 1995 το House of Lords, αποφαίνεται:

Το άρθρο 29, παράγραφος 1, της Συμβάσεως της 26ης Μαΐου 1989 για την Προσχώρηση του Βασιλείου της Ισπανίας και της Πορτογαλικής Δημοκρα-

τίας στη Σύμβαση για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, όταν εντός δύο συμβαλλομένων κρατών έχουν ασκηθεί αγωγές μεταξύ των ιδίων διαδίκων με το ίδιο αντικείμενο και την ίδια αιτία, εκ των οποίων η πρώτη ασκήθηκε πριν από την ημερομηνία θέσεως σε ισχύ της εν λόγω Συμβάσεως για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές διαφορές μεταξύ αυτών των κρατών και η δεύτερη ύστερα από την ημερομηνία αυτή, το δεύτερο επιληφθέν δικαστήριο οφείλει να εφαρμόσει το άρθρο 21 της τελευταίας αυτής Συμβάσεως αν το πρώτο επιληφθέν δικαστήριο έχει διαπιστώσει την ύπαρξη διεθνούς του δικαιοδοσίας βάσει κανόνα σύμφωνου προς τις διατάξεις του τίτλου ΙΙ της ιδίας Συμβάσεως ή προς τις διατάξεις που προβλέπονται από σύμβαση που ίσχυε μεταξύ των δύο οικείων κρατών όταν ασκήθηκε η αγωγή και, προσωρινώς, αν το πρώτο επιληφθέν δικαστήριο δεν έχει εισέτι αποφανθεί επί της δικής του διεθνούς δικαιοδοσίας. Αντιθέτως, το δεύτερο επιληφθέν δικαστήριο δεν πρέπει να εφαρμόσει το άρθρο 21 της Συμβάσεως για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις αν το πρώτο επιληφθέν δικαστήριο έχει διαπιστώσει την ύπαρξη διεθνούς δικαιοδοσίας του βάσει κανόνα μη συμφώνου προς τις διατάξεις του τίτλου ΙΙ της ιδίας Συμβάσεως ή προς τις διατάξεις που προβλέπονται από σύμβαση που ίσχυε μεταξύ αυτών των δύο κρατών όταν ασκήθηκε η αγωγή.

Ragnemalm Mancini Kapteyn

Murray Hirsch

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 9 Οκτωβρίου 1997.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του έκτου τμήματος

H. Ragnemalm